

До
Председателя на научно жури,
определено със Заповед №РД-22-1462/22.07.2026 г.
ул. „Цар Асен“ №24
4000 Пловдив

СТАНОВИЩЕ

от проф. Момчил Стефанов Мавров, дп
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.6 Право,
Професор във Факултет по обществено здраве, Медицински университет, гр. София

Относно: дисертационен труд на тема *„Административноправен режим на хранителните добавки“* с автор Мария Илиева Златанова за **придобиване на ОНС „Доктор“** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма „Административно право и административен процес“ в Юридически факултет на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, с научен ръководител проф. д.ю.н. Дарина Зиновиева.

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със заповед на Ректора на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ № РД-22-1462 от 22.07.2026 г. съм определен за външен член на научно жури в процедура за защита на ОНС „Доктор“ по област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма „Административно право и административен процес“.

По решение на научното жури ми е възложено да предоставя становище в настоящата процедура.

1. Кратка информация за докторанта

Мария Илиева Златанова придобива ОКС „Магистър“ по специалност „Право“ през 1996 г. в Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Професионалният ѝ опит демонстрира многостранен профил, изграден чрез над 30 години общ юридически стаж и практическа дейност в органите на съдебната власт.

2. Общи бележки по представените материали

Мария Илиева Златанова е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Административно право и административен процес“ към катедра „Публичноправни науки“ на Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. С решение на ФС на ЮФ, протокол №141/02.06.2026 г., е отчислена с право на защита.

В съответствие с изискванията за допустимост на процедурата, Мария Златанова е представила пълен комплект документи. Авторефератът е изготвен прецизно, отразява

структурата на дисертацията и позволява да се проследят основните резултати и приноси от научното изследване.

В допълнение към дисертационния си труд, докторантът представя и 4 публикации в специализирани научни издания, които тематично кореспондират с разглежданата в труда проблематика в сферата на правната уредба на хранителните добавки и демонстрират задълбочено познаване на материята.

След като се запознах с представените в настоящата процедура материали приемам, че докторантът покрива минималните изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“.

3. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният в настоящата процедура дисертационен труд е в обем от **202 страници** и включва *въведение, три глави, заключение, приложения и библиография*.

Считам, че трудът има съществено значение за правната доктрина, включвайки нова концепция за правния режим на хранителните добавки – представен е като самостоятелна интердисциплинарна подсистема на хранителното право. Авторът убедително обосновава актуалността и значимостта на темата и коректно очертава предмета и методологията на изследването.

В **глава първа** на дисертационния труд Мария Златанова поставя теоретичните и концептуалните основи на изследването, като приносен момент е анализът на легалното определение и извеждането на петте основни елемента от съдържанието на понятието „хранителни добавки“ (ХД). На тази база се провежда съпоставка със сходни, но самостоятелни правни категории, с акцент върху разграничението на ХД от лекарствените продукти. Добавените в приложение таблици ценно надграждат теоретичния анализ, систематизирайки нормативната рамка и разграничителните критерии в структуриран и практически ориентиран алгоритъм за правна квалификация на продуктите.

Внимание заслужава и изследването на основните субекти и спомагателните понятия, сред които рамката за официален контрол по Регламент (ЕС) 2017/625, националното разширяване на обхвата на понятието „бизнес оператор“ и абстрактният модел на „средния потребител“. Важен приносен елемент е анализът на частичната хармонизация в правото на ЕС. Моделът на правната уредба у нас е успешно представен със сравнителен правен анализ на либералния (САЩ), разрешителния (Канада) и смесения (Япония) регулаторни модели. Ценен резултат от изложението в тази глава е формулирането на концептуалната рамка за хранителните добавки като специфична интердисциплинарна подсистема на хранителното право, поддържаща баланс между защитата на здравето и свободното движение на стоки.

Втора глава е посветена на правния режим на производството, пускането на пазара и оповестяването на информация за ХД. Изложението разглежда общите принципи в правото на ЕС и конкретните инструменти за тяхното реализиране по Регламент (ЕО) №178/2002, националната институционална рамка, правомощията на компетентните органи и тяхното разпределение, и особеностите на регистрационния режим. Втората половина на главата обхваща европейската институционална структура, хранителните и здравните претенции по Регламент (ЕО) №1924/2006, както и правилата за етикетирание, представяне и реклама съгласно Регламент (ЕС) №1169/2011 и Директива 2002/46/ЕО.

Сред основните приноси моменти се откроява критичният анализ на регулаторната рамка на национално ниво, водеща до неефективен контрол и повишен риск от нарушаване на принципа *ne bis in idem*.

Въз основа на практиката на СЕС в областта на ХД докторантът аргументира тезата, че квалифицирането на значителна част от ХД като храни служи като инструмент за тяхното изключване от приложното поле на лекарствената регулация, което води до правна неопределеност, липса на синхрон в контрола, затруднена превенция на рисковете за общественото здраве и дисбаланс между свободното движение на стоки и защитата на потребителите.

В частта за хранителните и здравните претенции към ХБ авторът прави задълбочена систематизация на понятията, като ключов принос е изведената хронология и изследването на проблематиката с около над 2 000 „висящи“ претенции. Чрез анализ на практиката на СЕС авторът разкрива съществуващата неограничена във времето правна несигурност по отношение спазването на здравните претенции при пускането на пазара, производството и предлагането на ХБ.

Авторът извежда колизията между диференцираната отговорност на субектите по правото на ЕС и обективната административнонаказателна отговорност по българското законодателство. В тази връзка Мария Златанова предлага прецизиране на националната уредба чрез по-точно определяне на субектите на отговорността и разграничаване на отговорността между производители, вносители и търговци.

Трета глава разглежда административната принуда и административнонаказателната отговорност като основни инструменти на административния контрол. Авторът изследва правомощията и институционалната компетентност на контролните органи, очертавайки съществуващите дублирания и необходимостта от нормативна координация. Приносен момент е анализът на специфичните принудителни административни мерки, особеностите на тяхното обжалване и предварително изпълнение, както и предложенията *de lege ferenda* за изричното регламентиране на видовете ПАМ и за усъвършенстване на уредбата във връзка с предварителното им изпълнение. Докторантът обосновава тезата, че ефективното приложение на ПАМ и на административните наказания изисква преосмисляне на нормативната уредба поради липсата на ясно разграничение и ефективно разпределение на правомощията на контролните органи. Авторът извежда извода, че успешният контрол зависи в голяма степен от доказателствената тежест, а обсъдената съдебна практика показва сериозни затруднения във фазата на събиране на доказателства в съдебното производство, особено при електронната търговия с хранителни добавки.

На детайлен сравнителноправен анализ е подложена и правната уредба на нелоялната конкуренция и нелоялните търговски практики при предлагането и рекламирането на ХД, като са изведени съществени изводи относно взаимодействието между различните правни режими по ЗЗК и ЗЗП. Мария Златанова обосновава тезата, че нарушенията надхвърлят формалното несъответствие на етикетите или използването на неразрешени здравни претенции, обхващайки цялостното представяне на продукта чрез внушения и контекст, които пряко въздействат върху икономическото поведение на потребителя. Приносен е правният анализ на терминологичните разминавания между националното и европейското законодателство, които създават сериозни затруднения пред правоприлагащите органи. Авторът откроява съществуващата нормативна и практическа празнина при т.нар. „гранични хипотези“ – различни формулировки, които формално попадат в обхвата на

допустимите здравни претенции, но пораждат преувеличени очаквания у потребителя за здравен ефект.

Докторантът разглежда конкретни казуси от практиката на КЗК, която се фокусира върху нелоялната конкуренция между търговците и акцентира върху затрудненията при разпределянето на отговорността по цялата верига на предлагане, където рекламното съдържание се създава, възлага и разпространява от множество различни субекти.

Идентифицираните проблеми и предизвикателства са синтезирани в заключението на труда, където докторантът систематизира извода, че контролът върху ХД се характеризира с висока степен на институционална и нормативна фрагментация, която крие рискове от припокриване на компетентности и неефективен контрол. Изводите и формулираните *de lege ferenda* предложения за подобряване на нормативната уредба имат безспорен научно-приложен принос. Мария Златанова убедително обосновава необходимостта от нормативна координация, ясна институционална концентрация на контролните органи и преосмисляне на правния баланс между правните и пазарните принципи за постигане на реална защита на потребителите. Ценен принос с пряка практическа приложимост е приложеният 10-стъпков тест за правна квалификация на здравни претенции при ХД, който определя контролните правомощия и успешно идентифицира типичните правонарушения.

Като забележка към научното изследване може да се посочи необходимостта от по-прецизен и критичен анализ на съотношението между общия закон (ЗАНН) и специалната уредба. На отделни места се наблюдават неточности в правните изводи – например, относно приложимостта на намаления размер на имуществените санкции по чл. 79б ЗАНН или извеждането на компетентност за ПАМ без изрична законова делегация. Допълнително, би могло да се обърне внимание на по-систематичното препращане в текста към богатия приложен материал.

Считам, че представеният дисертационен труд на Мария Златанова притежава висока научна оригиналност, задълбоченост и ясно формулиран научно-приложен характер.

Препоръчвам на автора да продължи научните си изследвания в областта и да направи труда си достъпен чрез издаването му в книга.

4. Заключение

Предвид гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка и предлагам на научното жури да присъди ОНС „Доктор“ на Мария Илиева Златанова в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Административно право и административен процес“.

29 септември 2026 г.

ПРОФ. МОМЧИЛ МАВРОВ, ДП